

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์   รูปแบบการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ถูก
กระทำ

A Model of Holistic Potential-Development for the Abused
Underprivileged Children

ชื่อผู้เขียน   สมาน มากสุข

หลักสูตร   ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สังคมศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสนาจารย์ ดร. ศิริรัตน์ ปุสุรินทร์คำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญสาธิต
อาจารย์ ดร. บังอร ศิริสัญลักษณ์

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ (1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนา
ศักยภาพแบบองค์รวมสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำ (2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนา
ศักยภาพแบบองค์รวมของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำในบ้านพักเด็ก มูลนิธิคูแลเด็ก และในชุมชน
(3) เพื่อเสนอกิจกรรมและเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมสำหรับเด็กด้อยโอกาส
ที่ถูกกระทำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐองค์กรพัฒนาเด็ก/องค์กรภาค
ประชาชนที่ทำงานกับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำ จำนวน 20 คน เด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำ ที่อยู่ใน
บ้านพักเด็กของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 12 คน และ เด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำ ที่อยู่ในบ้านพักเด็ก
ขององค์กรพัฒนาเอกชน มูลนิธิ และชุมชน ที่ทำงานด้านเด็กที่ถูกกระทำ จำนวน 24 คน เครื่องมือใน
การวิจัยคือ (1) การใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (2) แนวคำถามการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (3)
การประชุมอภิปรายกลุ่มย่อย (4) แบบการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และ (5) แนวคำถามการสนทนา
แบบไม่เป็นทางการ ข้อมูลที่ได้เชิงปริมาณทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีผลการวิจัยสรุปได้
ดังนี้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำ พบว่า องค์การภาครัฐ ได้จัดกิจกรรมการฝึกมือ การนำเด็กออกไปเที่ยว การฝึกเด็ก วาดน้ำ ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมไม่ได้ตอบสนองความต้องการของเด็กและไม่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมของเด็กในแต่ละด้าน ปัญหาอุปสรรคพบว่าหน่วยงานภาครัฐขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม การพัฒนา ขาดเป้าหมายที่ชัดเจน ขาดระบบแผนกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ภาคเอกชนได้จัดกิจกรรมการเข้าค่ายภาคฤดูร้อน การสอนจริยธรรม การปลูกพืชผักสวนครัว ซึ่งเด็กไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายมีเด็กหลายกลุ่มไม่ได้เน้นเด็กถูกกระทำโดยตรง ไม่ได้มีตัวชี้วัดในการพัฒนาเด็ก ภาคประชาชนได้จัดกิจกรรมการรณรงค์ต่อต้านความรุนแรง การปลูกต้นไม้ในชุมชน และกิจกรรมกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ พบว่าขาดแกนนำ อาสาสมัครมาช่วยจัดกิจกรรม และขาดงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรม และมีความยากในการรวมกลุ่มเด็กที่ถูกกระทำในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กของทุกภาคส่วนไม่ได้ตอบสนองความต้องการของเด็กในชุมชนเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กไปในทางที่ดี

2. สภาพและปัญหาการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมของเด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำในบ้านพักเด็ก มูลนิธิดูแลเด็ก และในชุมชนผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมของทุกหน่วยงานที่ทำงานกับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำในพื้นที่ ได้มีการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อ ช่วยเหลือเด็กและ สืบสวนข้อเท็จจริงรับเด็ก เข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ภาครัฐได้จัดอบรมแกนนำเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้าใจขบวนการทำงาน แจ่มเหตุ แต่ชุมชนไม่ค่อยสนใจ และองค์การภาครัฐมีบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดทักษะ ขบวนการ การทำงาน กับเด็กที่ถูกกระทำ ภาคเอกชนพบว่าผู้บริหารในแต่ละองค์กรมีภารกิจมากมีเวลาจำกัดในการทุ่มเทในงานด้านเด็ก เด็กที่ถูกกระทำได้รับการอบรมสั่งสอน และส่งเสริมให้เรียนหนังสือ รับการสงเคราะห์ การดูแลให้คำปรึกษา เยียวยาด้านจิตใจ แต่ก็ประสบปัญหาเพราะขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องและขาดงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อเด็กที่ถูกกระทำ ส่วนภาคประชาชนนั้น ครอบครัวในชุมชนมีความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่วนมากมีอาชีพเกษตรกร และไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานของตนเอง เด็กเลียนแบบพฤติกรรมที่ผิด ๆ เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยง และถูกกระทำจากผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิด แกนนำเครือข่าย และทีมสหวิชาชีพได้ทำงานประสานความร่วมมือในชุมชน และพบว่าชุมชนไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ในการ สอดส่องเฝ้าระวัง ภัยทางสังคม ชุมชนขาดความร่วมมือและขาดความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิและกฎหมายการคุ้มครองเด็ก

3. เสนอกิจกรรมและเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมสำหรับเด็กด้อยโอกาส ที่ถูกระงับ พบว่าผลการทดสอบการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวม ทุกกิจกรรมเด็ก ได้รับรู้ความเข้าใจและตระหนักรู้ในระดับมาก เด็กมีการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้นเกิดทักษะ เรียนรู้การดำรงชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และผู้วิจัยได้เสนอ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกระงับเป็นรูปแบบ 4 P ที่มีการเตรียมการ (Preparing) คือการเตรียมความพร้อมทุกด้านสำหรับเด็กที่ถูกระงับ การจัดสรร (Providing) ที่เป็นการจัดสรรสิ่งต่าง ๆ ของทุกหน่วยงานให้กับเด็กที่ถูกระงับ การปกป้องคุ้มครอง (Protecting) ที่เป็นการปกป้องดูแลความปลอดภัย ในชีวิตของเด็กในชุมชน และการส่งเสริม (Promoting) ที่เป็นการส่งเสริมให้เด็กด้อยโอกาสที่ถูกระงับที่อาศัยอยู่ในทุกหน่วยงานได้มี กิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายและสามารถใช้กับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวมสำหรับเด็ก ด้อยโอกาสที่ถูกระงับ ให้ได้รับการพัฒนาโดยการเข้าร่วมกิจกรรมก ารพัฒนารอบทุกด้านอย่าง สม่าเสมอ จนสามารถเรียนรู้ค่อย ๆ ปรับปรุงตนเอง และได้รับการเยียวยารักษาด้านจิตใจให้กลับมา เป็นเด็กดีมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี ไม่เป็นภาระต่อสังคมอีกต่อไป

ข้อเสนอแนะของงานวิจัยนี้ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน และภาคประชาชนที่ ปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กที่ถูกระงับ ควรร่วมมือกันทำงานกำหนดยุทธศาสตร์แผนงาน เพื่าระวัง ภัย ทางสังคมและพัฒนาเด็กเยาวชนในชุมชน โดยมีแผนการรณรงค์กระตุ้นการยุติความรุนแรงและ ผลสมผสานพลังการทำงานด้านเด็กร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การพัฒนาเอกชน และภาคประชาชนภายใต้ความเชื่อมั่นในศักยภาพในฐานทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่น อันก่อให้เกิดยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ ที่จะนำไปสู่การสร้างพลังขับเคลื่อนในพื้นที่ เป็นพลังของมวลชนและเด็กทุกคนในชุมชนที่จะสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ลดปัญหาของ เด็กที่ถูกระงับ โดยเฉพาะการเข้าถึงตัวเด็กครอบครัว ทุกองค์กรภาคีเครือข่ายควรจัดสรรบุคลากรที่ มีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน วางแผนแนวทาง การแก้ไขปัญหาระยะยาว โดยให้ทุก ภาคส่วนส่งเสริมให้มีอาสาสมัครเครือข่ายจิตสาธารณะ ในชุมชน และ สร้างระบบเฝ้าระวัง ภัยทาง สังคมให้มีประสิทธิภาพ ส่วนการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพสำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกระงับ จะสำเร็จได้จะต้องอาศัยกระ บวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ร่วมของชุมชน ตาม แนวทางการพัฒนา ป้องกันแก้ไข การเรียนรู้ของครอบครัวในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ส่งผลให้เด็กด้อยโอกาสที่ถูกระงับ

กระทำในชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง ดูแลเพื่อให้
เด็กเติบโตได้รับการพัฒนาในทุกด้านจน สามารถ เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ พัฒนา ชีวิต นำไปสู่
ความสำเร็จอาศัยอยู่ในชุมชนและสังคมอย่างมีความสุข

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพแบบองค์รวม / เด็กด้อยโอกาสที่ถูกกระทำ / ขบวนการพัฒนาแบบ
มีส่วนร่วม

Thesis Title	A Model of Holistic Potential-Development for the Abused Underprivileged Children
Author	Saman Maksuk
Degree	Doctor of Philosophy (Social Sciences)
Supervisory Committee	Rev. Dr. Sirirat Pusurinkham Asst. Prof. Dr. Somsak Boonsathorn Lecturer Dr. Bangon Sirisunyaluck

ABSTRACT

The purpose of this research is (1) to study the patterns of activities of the holistic development for underprivileged children who are abused (2) to study the general situation and problems relating to the holistic development for abused underprivileged children who reside in certain children shelters of some foundations and organizations in the community (3) to propose the activities and propose a model of Holistic Potential-Development for the abused children. The samples used for this research study are: 20 administrators from government agencies, Child development organizations and private foundations working with underprivileged children in the communities, 12 abused underprivileged children from government shelters and 24 abused children who stay in children shelters of some development organizations or foundations and in the communities. The research tools of this study are (1) In- depth interviews (2) Questionnaire for informal interviews, (3) Small group discussions (4) Non-participatory observation and (5) Informal conversations using a questionnaire. The Quantitative data collected are analyzed by using the percentage, mean, standard deviation analysis. The qualitative data are analyzed by the content. The findings of the research are as follows;

1. The patterns of activities of holistic development for abused underprivileged children conducted by government agencies are craft activities, study trips and swimming lessons. Most activities do not response the children's need and do not focus on the holistic development of child in each area. The problems and difficulties facing the government agencies are lack of the officers who specializing in the area of child development activities, lack of clear goals and lack of systematic (activity) planning for long term. The private organizations rung development activities such as summer camp, teaching ethics and planting vegetable gardens which the children were not really interested in participating. The target groups had many children whose needs as an abused child were not directly focused or taken care of. There weren't any indicators of child development too. The public community who organized campaigns against (domestic) violence, planting trees in the community and sports to promote relationships lacked leaders and volunteers to help organize the activities including lack of funding for such activities, thus making it difficult in integrating the abused children into the community. Therefore, these activities used by all sectors for child development do not respond to the (abused) children's need in the community to help them change their behavior.

2. The study of the general situation and problems relating to the holistic development for abused underprivileged children who reside in certain children shelters of some foundations and organizations in the community found that the problems of a holistic development of all agencies working with abused children in the local area received cooperation from all organization sectors to investigate the facts and help the child receive protection and social welfare. Government agencies have organized trainings to build networks among the people to understand the process of identifying and reporting to Government officers of marginalized children who have been abused. However, the public have not shown interest to this nor do the government agencies have sufficient personnel. To add to this, they lack advance skills to work with abused children. The study showed that administrators of private organizations of each organization were involved in many other activities and had limited time to give to the abused children. The abused children have been given help and benefits to study in school and have

received welfare assistance in the area of counseling and psychological healing, but this has not been successful because of lack of workers having expertise and lack of budget for abused children. As for the public community, families have gone through a rapid growth and development in the area of technology. Most of them are farmers and do not have the time to take care of their children thus paving way for them to involve themselves in wrong behavior, putting them at risk to be easily abused by adults close to them. The collaboration of the network of leaders and the multidisciplinary teams in the community found that the community did not really involve in paying attention to having surveillance of such dangers in the society. The community lacked cooperation and knowledge in understanding children rights and the laws of child protection.

3. In proposed the activities and proposed model of Holistic Potential-Development for the abused children, it was found that the results of the activities of holistic development produced a good understanding in knowledge and awareness among the children at a high level. The Children displayed an increase of their potentials, capabilities and life skills to develop themselves physically, emotionally and socially. The researcher proposed the 4 P model as a model of Holistic Potential-Development for the abused children: The first P stands for Preparation (Preparing) which is preparing a readiness in all area of abuse children. The second P stands for providing (Providing) which is about providing/allocating necessary things from different organization (Protecting). This is to provide protection and security for children living in the society. And the fourth P stands for promotion (Promoting) which is about promoting the (quality of development) activities for abused children living in foundations and children shelters of organizations that could be used as a pattern of holistic potential-development for the abused underprivileged children. By participating in all development activities, the child can learn by self-improvement (as appropriate) and receive psychological treatment and cure to develop as a good child with changed behavior living safely and not being a burden to the society.

The suggestions to this study are that the government agencies, the private organization and the public community who work and help support the abused children should cooperate and work together in making plans and strategy for better surveillance in society and in the development of children in the community by having campaigns motivating people to stop violence against children and coordinating work between the different organizations – both government and non – government by having confidence in the potential resources available locally. This will create spatial strategies planning for the community surveillance leading to the building of a people's movement that would help bring about changes and reduce the problem that abused children face. To have access to the child and their family, all organization and partnerships should train their workers with specialized skills and knowledge to solve the problems for the long term. They should also promote the community to have an efficient network of volunteers (of Public consciousness) to increase surveillance for social dangers relating to children. The use of the development model for the abused children will be successful if it depends and includes people's participation and cooperation.

According to the development model to protect and solve the problem, the building of awareness among the families in the community will result in the abused children receiving a holistic development that is correct. Everyone in the community can help in keeping an eye and caring for them so that they can experience a healthy growth and lead a normal life in the community with much happiness.

Keywords: Holistic Child Potential-Development / The Abused Underprivileged Children / Participatory Development Process.